

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8Co/114/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7521208324
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Agnesa Hricová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:7521208324.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Agnesy Hricovej a členov senátu Mgr. Miloša Greguša a JUDr. Denisy Novotnej Mlinárscikovej v spore žalobkyní: 1.A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, 2. A. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. E. XXXX/XX, D., 3. F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. H. I. XXX/XX, D., 4. J. K. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, všetky zastúpené: Advokátska kancelária Bröstl & Čentík s.r.o., IČO: 50 560 611, so sídlom Rázusova 1, Košice, proti žalovanému: F. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, zastúpený: Advokátska kancelária Juristi s.r.o., IČO: 51 941 244, so sídlom Krivá 3, Košice, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Mestského súdu Košice č. k. K3-15C/198/2021 – 96 zo dňa 30.11.2023 v spojení s opravným uznesením č. k. K3-15C/198/2021 – 129 zo dňa 13.02.2024

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v spojení s opravným uznesením.

Priznáva žalobkyniam nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Mestský súd Košice (ďalej len súd prvej inštancie alebo len súd) napadnutým rozsudkom v znení opravného uznesenia rozhodol nasledovne:

I. Súd určuje, že nehnuteľnosti

- parcela registra C KN č. 548/2014 - ostatné plochy o výmere 12 m²
- parcela registra C KN č. 548/13 - ostatné plochy o výmere 90 m²,
- parcela registra C KN č. 1240/198 - orná pôda o výmere 34 m²

nachádzajúce sa v k.ú. C., obec C., M. D. - M., ktoré boli vytvorené GP č. 283/2021 vyhotoviteľom GEOS Košice, s.r.o. zo dňa 2.11.2021, na oddelenie pozemkov, vypracovaný K. B., úradne overený Okresným úradom Košice - okolie dňa 11.11.2021 č. G1-1578/2021, parcela registra C KN č. 548/6 o výmere 34 m², ev. na LV č. XXXX v k.ú. C., okres Košice- okolie, obec Seňa patria v celosti v režime BSM do dedičstva po poručiteľovi K. B., nar. XX.XX.XXXX, zomrelom 22.04.2020.

II. Geometrický plán č. 283/2021 sa stáva súčasťou rozsudku.

III. Priznáva žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Vykonaným dokazovaním vzal za preukázané, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností evidovaných na LV č. XXX k.ú. C., obec C., M. D. – M., okrem iných i parcely č. 517/3 - záhrady o výmere 291 m², parcely č. 519/2 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 141 m², parcely č. 519/3 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 64 m² a parcely č. 519/4 - zastavaná plocha a nádvorie o

výmere 115 m² a žalovaný je výlučným vlastníkom nehnuteľností evidovaných na LV č. XXXX, k.ú. C., obec Seňa, M. D. - M., okrem iných i parcely č. 548/2- ostatná plocha o výmere 351 m², parcely . č. 548/6 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 34 m² a parcely č. 1240/6 - orná pôda o výmere 93 m², ktoré nadobudol od svojho otca na základe darovacej zmluvy zo dňa 07.04.2017. Na parcele č. 519/4 a parcele č. 548/6 je postavený rodinný dom so súp č. XXX, ktorý je vo výlučnom vlastníctve žalobkyne. Zosnulému manželovi žalobkyne K. B. bolo dňa 03.03.1986 rozhodnutím Okresného národného výboru Košice- vidiek, odbor územného plánovania a stavebného poriadku pod č. ÚPaSP č. 993/86 - SM vydané rozhodnutie o umiestnení stavby - novostavby rodinného domu na parcele č. 517/3. Súčasťou tohto rozhodnutia bola i kópia z pozemkovej mapy pre okres Košice - vidiek, pre obec Seňa, k.ú. C. zo dňa 22.01.1986, kde sú uvedené parcely zaznamenané. Následne bol žalobkyňa v 1. rade a jej manželovi rozhodnutím Okresného národného výboru Košice - vidiek č. Fin. 4923/1986/Ba zo dňa 30.07.1986 za účelom výstavby rodinného domu pridelený do osobného užívania pozemok parc. č. 517/3, k.ú. C. o výmere 352 m² vo vlastníctve Československého štátu v správe MNV Seňa. Išlo o pozemok, ktorý bol územným rozhodnutím vydaný odborom ÚPaSP ONV Košice- vidiek, určený na IBV. Rozhodnutie zo dňa 03.03.1986 nadobudlo právoplatnosť dňa 18.03.1986. Dňa 15.09.1986 žalobkyňa v 1. rade spoločne s manželom uzavreli s MNV Seňa dohodu o zriadení práva osobného užívania pozemku (parc. č. EN 517/3), pričom registráciou dohody na Štátnom notárstve Košice - vidiek v Košiciach dňa 24.09.1986 vznikol žalobkyňa v 1. rade spoločne s manželom právo osobného užívania k pridelenej parcele. Následne si žalobkyňa v 1. rade spolu s manželom po vydaní stavebného povolenia zo dňa 05.11.1986 začali budovať rodinný dom. Rozhodnutím zo dňa 06.06.2014 Obec Seňa povolila užívanie stavby (rodinného domu) pre K. B. a jeho manželku. Uznesením sp. zn. 12D/285/2020 v dedičskej veci po por. K. B., nar. XX.XX.XXXX, zomrelom dňa 22.04.2020, bolo prejednané dedičstvo, z ktorého je zrejmé, že dedičmi zo zákona v prvej dedičskej skupine sú deti poručiteľa, a to žalobkyne v 2. až 4. rade a manželka - žalobkyňa v 1. rade. Faktický stav užívania pretrvávajúci doposiaľ bol založený v roku 1960 otcom žalobkyne pánom G. starším, ktorý bol v tom čase vlastníkom susedných parciel č. 517/1 a č. 517/2 a ktorý po dohode s vtedajším predsedom MNV Seňa na vlastné náklady nechal na pozemku, ktorý v súčasnej dobe tvoria parcely žalobkyne a sporné parcely, zasypať existujúci lom na štrkopiesok s tým, že daný pozemok mal v zmysle dohody s predsedom MNV Seňa nadobudnúť. Predmetný pozemok otec žalobkyne oplotil oceľovým stĺpom a pletivom vrátane južnej strany predmetného pozemku, ktorá tvorí dnešnú hranicu pozemkov žalobkyne a žalovaného, pričom poloha ešte pôvodne vybudovaného južného oplotenia na parcelách žalobkyne a sporných parcelách je zachovaná doposiaľ. V konaní nebolo sporné, že predmetná pridelená parcela č. 517/3 bola počas celého obdobia od roku 1960 trvalo oplotená. Žalobkyňa v 1. rade s manželom po odkúpení pozemkov od obce za účelom zlúčenia parciel a zápisu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností iniciovala dňa 09.05.2000 zameranie svojho domu geodetom J. K. N., kedy zistili, že pozemky užívajú nad rámec svojho vlastníctva, nakoľko užívali čiastočne aj susediacu parcelu č. 519/2 v tom čase vo vlastníctve obce. V období od faktického zamerania pozemku a rodinného domu žalobkyne, až do vyhotovenia geometrického plánu došlo k zápisu vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalovaného na základe vydržania k časti parcely č. 519/2, a následne v roku 2017 otec žalovaného E. L. previedol nehnuteľnosti vrátane sporných parciel darovacou zmluvou na žalovaného.

3. Vec právne posúdil podľa § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 134 ods. 1, § 872 ods. 6 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len OZ) dospejúc k záveru o dôvodnosti podanej žaloby. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňa spoločne s nebohým manželom boli v dobrej viere, že sú vlastníkmí pozemkov, keďže sa dôvodne spoliehali na to, že sporné parcely im patria, pretože boli dlhodobo počnúc rokom 1960 riadne oplotené, taktó užívané ešte právnym predchodcom žalobkyne i žalobkyňou s manželom, pričom predmetné sporné parcely ako i parcely žalobkyne v zmysle geometrického plánu z roku 1985 ako i náčrtu tvoria súvislý celok, oddelený od ostatných častí a pozemku, ktoré je vo vlastníctve žalovaného, pričom žalovaný resp. jeho právny predchodca nikdy takéto rozdelenie, resp. užívanie a držanie predmetných parciel nenamietali, oplotenie pozemkov bolo zo strany žalovaného a jeho predchodcu rešpektované, a to až do roku 2018. Poukázal na skutočnosť, že rozhodnutie o umiestnení stavby a stavebného povolenia bolo potvrdené aj Okresným národným výborom Košice - vidiek v súlade s hranicami pozemkov. S poukazom na znenie § 135a ods. 2 OZ účinného od 01.04.1983 do 31.12.1991 a závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7NCdo/7/2012, v zmysle ktorého sa držba pozemku pred 01.01.1992 započíta do doby potrebnej na vydržanie v zmysle § 134 OZ, súd konštatoval, že nakoľko žalobkyňa s manželom nerušene a nepretržite predmetné pozemky užívali od roku 1986, od registrácie dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku zo dňa 15.09.1986 k časti pozemku, a teda k parcelám č. 548/7, 548/8 a 1240/195 a k existujúcej parcele č. 548/6 a po započítaní

doby oprávnenej držby pozemku žalobkyňou a jej manželom pred 01.01.1992, im uplynula 10-ročná zákonná vydržacia doba dňa 24.09.1996. K návrhu na uzatvorenie kúpnej zmluvy ohľadom sporných parciel zo dňa 12.11.2020 vypracovaného žalobkyňou, poukázaním na ktorý žalovaný spochybňoval dobrú vieru žalobkyne a jej nebohého manžela súd uviedol, že v súlade s judikatúrou táto skutočnosť nemôže po uplynutí vydržacej doby spochybňovať dobrú vieru držiteľa počas vydržacej doby. Vo vzťahu k námietkam zo strany žalovaného, týkajúcich sa veľkosti výmery, ktorú žalobkyňa a jej nebohý manžel mali vydržať, a teda nemohli byť objektívne presvedčení o tom, že ich pozemok je zameraný správne, keďže ich pozemok bol o 30% dlhší a širší, z prednej časti o 20% a zo zadnej časti o vyše 30% oproti evidenčnému stavu v katastri nehnuteľností, pričom by sa reálne zväčšila i výmera pozemku, ktorý žiada žalobkyňa vydržať, súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/220/2007, podľa ktorého v prípade, že sa nadobúdateľ nehnuteľnosti na základe právnej skutočnosti spôsobilý nadobudnutie vlastníckeho práva chopí držby pozemku, na ktorý sa táto právna skutočnosť nevzťahuje, môže byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom aj tohto pozemku. Jedným z hľadísk pre posúdenie ospravedlniteľnosti chyby držiteľa, že je vlastníkom pozemku, je aj pomer plochy kúpeného (prípadne inak do vlastníctva získaného) a skutočne držaného pozemku. Uviedol, že ospravedlniteľný omyl, a teda ani oprávnenú držbu, nemožno vylúčiť ani v prípade, že výmera držaného pozemku dosahuje až 50% výmery pozemku kúpeného výnimočne i viac, napr. ak pôjde o pozemok nepravidielného tvaru, v neprehľadnom teréne, alebo držiteľ bol do omylu uvedený znalcom. Bol toho názoru, že od žalobkyne a jej manžela nie je možné pri posudzovaní podmienok vydržania očakávať a vyžadovať schopnosť vykonať priestorový resp. rozlohový odhad, tak ako to vykonáva geodet. Žalobkyňa spoločne s manželom nemali pochybnosti o skutočnosti, že právo držby, ktoré vykonávajú im patrí, nakoľko prihliadali aj na iné okolnosti, ktoré zakladajú dobromyseľnosť, a to najmä aj dlhodobu existujúcu oplotenie predmetného pozemku. Konštatoval, že v danej veci ide o prípad ospravedlniteľného skutkového omylu, t.j. užívania pozemku, o ktorom sa držiteľia dôvodne, s prihliadnutím na objektívne okolnosti domnievali, že je súčasťou iného pozemku, ktorý držiteľovi skutočne patrí.

4. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP tak, že úspešným žalobkyniam priznal voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100%.

5. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný uplatniac odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP. Bol toho názoru, že napadnutý rozsudok vychádza z nesprávne a nedostatočne zisteného skutkového a právneho stavu, a že súd prvej inštancie sa mnohými podstatnými argumentmi žalovaného ani vôbec nezaoberal a úplne ich odignoroval. Taktiež mal za to, že napadnutý rozsudok je nesprávny, nezákonný a nevykonateľný. Záver súdu prvej inštancie o existencii dobromyseľnosti držby žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela k sporným pozemkom podľa žalovaného vychádza z nesprávne a nedostatočne zisteného skutkového stavu, v dôsledku čoho sa jedná o záver nesprávny. Poukázal na to, že v zmysle ustálenej judikatúry ako predpoklad vydržania nestačí iba subjektívne presvedčenie o dobromyseľnosti držby, ale dobromyseľnosť držby musí byť objektivizovaná. Opakovane poukázal na objektívne existujúce skutočnosti v zmysle ktorých žalobkyňa v 1. rade ani jej nebohý manžel nemohli byť objektívne presvedčení o tom, že ich pozemok je zameraný správne, a teda že im patrí právo osobného užívania, resp. vlastnícke právo k sporným pozemkom. Medzi tieto objektívne skutočnosti podľa žalovaného patrí skutočnosť, že podľa reálneho stavu mal byť pozemok žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela takmer dvakrát väčší ako pozemok žalovaného, hoci v zmysle evidenčného stavu v katastri nehnuteľností bola výmera týchto pozemkov takmer totožná, že ich pozemok mal byť o cca 30 % dlhší, a širší z prednej časti približne o 20 % a zo zadnej časti dokonca o vyše 30 % oproti evidenčnému stavu, že podľa reálneho stavu mal byť tvar ich pozemku taký, že jeho hranice z prednej (t. j. východnej) a zadnej (t. j. západnej) strany plynule nadväzujú na hranice pozemku žalovaného z prednej (t. j. východnej) a zadnej strany (t. j. západnej), hoci podľa evidenčného stavu tieto hranice na seba plynule nenadväzujú a pozemok žalovaného z prednej (t. j. východnej) strany presahuje pozemok žalobkyne 1./ o približne 2,5 m, a zo zadnej (t. j. západnej) strany ho presahuje dokonca o približne 5 m, že podľa reálneho stavu mal byť tvar ich pozemku taký, že lomový bod východnej hranice pozemku by sa mal nachádzať v jej severnej tretine, hoci podľa evidenčného stavu v zmysle katastra nehnuteľností by sa mal nachádzať v polovici tejto východnej hranice. Ako ďalšiu skutočnosť, pre ktorú žalobkyňa v 1. rade a ani jej nebohý manžel nemohli byť objektívne presvedčení o tom, že ich pozemok je zameraný správne uviedol, že na základe právneho titulu, od ktorého si odvodzujú dobromyseľnosť svojej držby k sporným pozemkom dostali do osobného užívania iba parcelu s parc. č. 517/3 s evidenčnou výmerou 352 m², pričom podľa reálneho stavu ich pozemok má výmeru 781 m² (t. j. 611 m²,

ktoré žalobkyňa už evidenčne vlastní + žalobou požadovaných 170 m²), čo je o 221 % väčšia výmera. Za ďalšiu skutočnosť považoval svojvoľné umiestnenie domu o cca 6 metrov južnejšie (cca 9 – 10 m namiesto určených 3 m od severnej hranice pozemku, t. j. o vyše 200 % viac) ako mali umiestniť v zmysle rozhodnutia o umiestnení stavby a stavebného povolenia z roku 1986, pričom vzdialenosť od južného oplotenia bola zachovaná. Vzhľadom na rozhodnutie o umiestnení stavby ako aj stavebné povolenie mali žalobkyňa v 1. rade a jej manžel už v roku 1986 prístup ku grafickému znázorneniu parciel v zmysle evidenčného stavu, a preto už v tomto roku im museli byť známe uvedené odchýlky medzi reálnym a evidenčným stavom. Mal za to, že všetky uvedené objektívne existujúce skutočnosti, miera a rozsah odchýlok medzi evidenčným stavom a reálnym stavom samé o sebe vylučujú existenciu objektívneho presvedčenia žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela o správnosti zamerania ich oploteného pozemku. Namietal, že v kontexte týchto skutočností argumentácia súdu prvej inštancie v bode č. 53 odôvodnenia napadnutého rozsudku nemôže obstať, nakoľko žiaden z dôvodov ich dobromyseľnosti nie je spôsobilý prevážiť existenciu tak závažných a rozsiahlych odchýlok medzi evidenčným a reálnym stavom, objektívne vnímateľných voľným okom. Bol toho názoru, že súd sa s uvedenými objektívne existujúcimi skutočnosťami vôbec nevyporiadal až na výnimku v bodoch 55 a 56 odôvodnenia, v ktorých sa zaoberal skutočnosťou týkajúcou sa odchýlky spočívajúcej v tom, že podľa reálneho stavu mal byť pozemok žalobkyne v 1. rade a jej manžela o 30 % dlhší, a širší z prednej časti približne o 20 % a zo zadnej časti dokonca o vyše 30 % oproti evidenčnému stavu v katastri nehnuteľností. Argumentácia súdu však spočívala len vo všeobecnom odkaze na záver rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/220/2007, bez bližšieho zdôvodnenia záveru, prečo sú v prejednávacom prípade odchýlky v dĺžke a šírke pozemku o 20 – 30 % ospravedlniteľné. Aj z poukazaného rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR vyplýva, že o ospravedlniteľný omyl pri tak rozsiahlych odchýlkach ide iba vo výnimočných situáciách, a preto záver súdu o existencii ospravedlniteľného omylu musí byť náležite odôvodnený, ktorý v danom prípade absentuje. Zdôraznil, že v danom prípade pozemok v zmysle evidenčného a reálneho stavu majú úplne iný tvar, úplne inú nadväznosť hraníc pozemkov, pričom rozdiely v tvare, ale aj rozmeroch, výmerách či vzájomnom pomere výmer nie sú zanedbateľné, ale sú voľným okom viditeľné (1,8 : 1; 20 % - 30 %; 221 %; vyše 200 %; atď.), a vzhľadom na veľkosť niektorých odchýlok (221 %, vyše 200 %) je na takéto odchýlky „krátka“ aj ustálená súdna prax a judikatúra. Poukázal na svoju predchádzajúcu argumentáciu, ktorou vysvetľoval z akých dôvodov až do roku 2018 on i jeho otec rešpektovali faktický stav oplotenia i užívanie sporných pozemkov rodinou žalobkyne, pričom za hlavný dôvod označil nenaštrbenia vtedy korektných susedských vzťahov. O nedobromyseľnosti žalobkyne v 1. rade a jej manžela svedčí nesporná skutočnosť, že chceli so žalovaným vyporiadať vlastníctvo k sporným pozemkom kúpnu, resp. darovacou zmluvou. Ani s uvedenými skutočnosťami sa súd prvej inštancie podľa žalovaného nezaoberal, len konštatoval, že táto skutočnosť, ktorá nastala v roku 2020, nemôže spochybníť uplynutie vydržacej doby v roku 1996. Namietal, že súd sa vôbec nezaoberal otázkou, prečo žalobkyňa v 1. rade a jej nebohý manžel zvolili ako spôsob vysporiadania kúpnu, resp. darovaciu zmluvu, ak teda v konaní tvrdili, že boli dobromyseľní, ďalej kedy vlastne prestali byť dobromyseľní, atď., t. j. súd prvej inštancie vôbec nepreveril dobromyseľnosť žalobkyne 1./ a jej manžela v kontexte argumentácie žalovaného. Argument súdu o nemožnosti očakávania rozlohového a priestorového odhadu s presnosťou geodeta od žalobkyne v 1. rade a jej manžela podľa žalovaného, vzhľadom na poukazanú mieru a rozsah odchýlok neobstojí. Záver súdu prvej inštancie, že v danom prípade ide o ospravedlniteľný skutkový omyl žalobkyne v 1. rade a jej manžela, považoval za nesprávny. Záverom žalovaný s poukazom na znenie § 149 ods. 4 a 5 OZ namietal, že hmotnoprávny stav, určenia ktorého sa žalobou domáhali žalobkyne, už neexistuje a nemožno ho už ani dosiahnuť, nakoľko majetok nezahrnutý do pôvodného vyporiadania BSM je vyporiadajúci ex lege v zmysle zákonnej domnienky, a preto je podľa neho napadnutý rozsudok nevykonateľný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a žalovanému voči žalobkyniam prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, alternatívne, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

6. Žalobkyne vo vyjadrení k odvolaniu uviedli, že napadnutý rozsudok považujú za vecne správny a náležite odôvodnený. Nestotožnili sa s tvrdeniami žalovaného uvedenými v odvolaní a mali za to, že tieto odvodzuje od skresleného výkladu odôvodnenia rozsudku bez akéhokoľvek reflektovania argumentov súdu. Argumentáciu žalovaného vyvedenú od dnešného evidenčného stavu považovali za nesprávnu a zavádzajúcu, nakoľko v roku 1986 kedy žalobkyňa v 1. rade s manželom vstupovali do oprávnenej držby pridelených pozemkov neexistoval stav, ktorý žalovaný prezentuje ako relevantný pre posúdenie „neobjektívneho“ omylu žalobkyne. Aktuálny evidenčný stav katastra nehnuteľností bol založený až notárskou zápisnicou z roku 1999 (3 roky po uplynutí vydržacej doby), kedy právny

predchodca žalovaného pochybným vydržaním nadobudol parcelu c . 548/2, ktorá sa následne rozdelila na parcely podľa súčasne evidovaného stavu. Zdôraznili skutočnosť, že žalovaný, resp. jeho predchodca do tohto okamihu nevlastnil v bezprostrednom susedstve so žalobkyňou žiaden pozemok a dnes sporné parcely sa vyčlenili z parcely 519/2, ktorá bola vo vlastníctve obce. Nemožno teda porovnávať aktuálne evidovane hranice pozemkov s hranicami, ktoré v roku 1986 vôbec neexistovali, a preto polemiku žalovaného o tvare, nadväznosti hraníc pozemkov, presahov pozemkov a porovnávanie veľkosti pozemku považoval za irelevantú. Konštatovali nesprávnosť výpočtov žalovaného, podľa ktorých má žalobkyňa užívať o 221% väčšiu výmeru ako jej bola pridelená. Zdôraznili, že žalobkyňa s manželom vychádzali z geometrického plánu č. 244-3602-426/85 z 15.09.1985, v ktorom sa v časti „Nove hranice boli v prírode označene“ uvádza, že hranice boli vymedzené železnými rúrkami, plotom, pričom v čase vstupu do užívania sporných parciel a svojho pozemku žalobkyňou v 1. rade a je manželom sa na nich nenachádzal žiadny iný plot a preto sa naň spoliehali. Ako inak môže laik rozpoznať hranice parciel v priestore ako ich vyznačením na mieste prostredníctvom na to oprávnenej osoby – geodeta. Zdôraznili, že správne umiestnenie stavby – rodinného domu v súlade so stavebným povolením a rozhodnutím o umiestnení stavby bolo potvrdené kolaudačným rozhodnutím. Nakoľko žalobkyňou užívaný stav nerozporovali ani orgány verejnej moci, do ktorých pôsobnosti patrí konať v územnom a stavebnom konaní, žalobkyne neporozumeli argumentácii žalovaného o neobjektívnosti užívania sporných parciel žalobkyňou z dôvodu vnímateľnosti rozdielu voľným okom. Argumentáciu žalovaného týkajúcu sa vysporiadania kúpnu, resp. darovacou zmluvou medzi žalobkyňou a žalovaným považovali, vzhľadom na jej vyhotovenie v roku 2020 po uplynutí vydržacej doby za irelevantnú. Žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil dobromyseľnosť žalobkyne počas plynutia vydržacej doby a to z toho dôvodu, že žalovaný celkom zrejme sporne parcely nikdy sám neužíval. Vo vzťahu k námietkam žalovaného o nevykonateľnosti rozsudku, uviedli že nepopierajú zákonnú domnienku podľa § 149 ods. OZ, avšak zdôraznili, že súd v tomto konaní nerozhoduje o vzniku práva ako takého do budúcnosti, ale deklaruje jeho existenciu v čase smrti poručiteľa. Zákonná domnienka o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa § 149 ods. 4 OZ sa následne zohľadní až v samotnom dodatočnom konaní o dedičstve. Na podporu svojej argumentácie poukázal na závery prezentované v odbornom článku Relevantnou časťou petitu nie je to, v akom právnom režime patria nehnuteľnosti do dedičstva, ale to, že je potrebné ich prejednať v dedičskom konaní, aby nedochádzalo k obchádzaniu zákonných pravidiel dedenia a dedičského konania (R 3/2015; NS SR, sp. zn. 6Cdo/90/2019). Zdôraznili, že v čase podania žaloby ešte neuplynula trojročná lehota v zmysle § 149 ods. 4 OZ a taktiež, že podmienkou vyporiadania BSM v dedičskom konaní je v okolnostiach prejednávanej veci to, aby bolo najprv rozhodnuté o tom, že vec patrí do dedičstva, preto túto žalobu možno považovať v širšom zmysle za podanie návrhu podľa § 149 ods. 4 OZ. Navrhli, aby odvolací súd rozsudok potvrdil a priznal žalobkyniam voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. Žalovaný v odvolacej replike v celom rozsahu zotrval na podanom odvolaní a odkázal na svoju odvolaciu argumentáciu. Vyjadrenie žalobkyň k odvolaniu považoval za nedôvodné a nijak nevyvracajúce ani neoslabujúce odvolaciu argumentáciu žalovaného. Tvrdenia žalobkyň uvádzané vo vyjadrení považoval za nepravdivé, zavádzajúce a snažiace sa dezinterpretovať argumentáciu žalovaného. Skutočnosti, s ktorými sa súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nevysporiadal, na ktoré v konkrétnej rovine poukázal v odvolaní, sú skutočnosťami podstatnými pre správne a zákonné posúdenie existencie oprávnenej držby u žalovanej v 1. rade (pravdepodobne mal odvolateľ na mysli žalobkyne v 1. rade) a jej manžela. Mal za to, že žalobkyne sa snažia účelovo relativizovať žalovaným uvádzané odchýlky medzi evidenčným a skutočným stavom (s ktorými sa súd prvej inštancie nevysporiadal) aj tým spôsobom, že uvádzajú, že evidenčný stav, ako ho možno vnímať dnes, bol založený až notárskou zápisnicou v roku 1999. Uvedenú argumentáciu žalobkyň považoval za neprípustnú novotu a tiež za zavádzajúcu. Bol toho názoru, že objektívne existujúce skutočnosti, zhrnuté v časti II. odvolania sú relevantné aj pre stav v roku 1986. K údajným nesprávnym výpočtom uviedol, že evidenčná výmera parcely č. 517/3 je 352 m² a výmera reálne užívaného pozemku žalobkyňou je 781 m², a preto je matematickým výpočtom zrejmé, že výmera pozemku reálne užívaného žalobkyňou je 2,21 násobok t.j. 221% z výmery parcely č. 517/3. Argumentáciu žalobkyň o dobromyseľnosti žalobkyne v 1. rade a jej manžela poukázaním na kolaudáciu rodinného domu v roku 2014 považoval za účelovú, nakoľko na nimi tvrdenú dobromyseľnosť počas plynutia vydržacej doby v rokoch 1986 až 1996 nemohlo mať vplyv. Bol toho názoru, že snaha žalobkyne v 1. rade o vysporiadanie sporného pozemku kúpnu zmluvou jednoznačne dokresľuje, že žalobkyňa v 1. rade a jej manžel nikdy dobromyseľní držiteľia sporného pozemku neboli. Uviedol, že domáhanie sa určovacou žalobou, o ktorú sa jedná i v tomto prípade, deklarácie v minulosti existujúceho, avšak už v súčasnosti neaktuálneho hmotnoprávného stavu

je v zmysle ustálenej súdnej praxe neprípustné, keďže by sa tým neodstránil stav právnej neistoty a predchádzanie ďalším sporom. Podporne poukázal na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 151/2016 zo dňa 03.05.2017. V prejednávanom prípade sa hmotnoprávna situácia zmenila, nakoľko nastalo ex lege vyporiadanie BSM ohľadne sporných nehnuteľností podľa § 149 ods. 5 OZ, čo bolo potrebné zohľadniť v žalobnom petite. Nakoľko tak žalobkyne neučinili, žalobný petít sa momentom takéhoto ex lege vyporiadania BSM stal nesprávnym a nevykonateľným. Konštatoval, že poukázanie žalobkýň na odborný článok neobstojí, keďže sa jedná iba o polemiku autora článku s touto otázkou.

8. V odvolacej duplike žalobkyne zotrvali na svojich doterajších vyjadreniach a ohradili sa voči tvrdeniam žalovaného, ktorý sa nevecným spôsobom vyjadruje k ich odlišnému argumentačnému názoru. Popreli, že ich argumentácia vo vzťahu k odchýlkam medzi dnešným evidenčným stavom a reálnym stavom je novotou v odvolacom konaní, nakoľko sa jedná iba o odlišné vyjadrenia toho, čo v konaní už opakovane odznelo. Žalobkyne neprinášajú žiadne nové tvrdenia či nové dôkazy, na ktoré by súd nemal prihliadať. Poukázal na zmenu argumentácie žalovaného, ktorý v odvolacej replike už neuvádza nadužívanie žalobkyne o 221% výmery ako jej bolo pridelené, ale že žalobkyňa užíva 221% pridelenej výmery. K tvrdeniam žalovaného ohľadom dobromyseľnosti a kolaudačného rozhodnutia z roku 2014 uviedli, že pokiaľ orgán verejnej moci za použitia moderných evidenčných systémov vydal predmetné kolaudačné rozhodnutie bez výhrad a bez rozporovania umiestnenia stavby, ako mali žalobkyňa a jej manžel ako laici, takmer pred 30 rokmi bez dnešných technológií postrehnúť žalovaným vytýkané odchýlky. Zdôraznili, že kolaudačné rozhodnutie, ex post potvrdzujúce ospravedlniteľnosť omylu, bolo žalobkyňami predložené pre zdôraznenie aprobácie určitého stavu, z ktorého vychádzala žalobkyňa a nie v tom zmysle, že by výlučne od neho vyvodzovala svoju dobromyseľnosť. Uviedol, že Ústavný súd SR, sp. zn. I. ÚS 151/2016 zo dňa 03.05.2017 vo svojom náleze na ktorý poukazuje žalovaný nevyslovil to, čo žalovaný považuje za jadro svojej argumentácie v vzťahu k nevykonateľnosti rozsudku. Nakoľko sa v ňom prioritne rieši otázka princípu nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet, pričom v tomto konaní takýto prvok absentuje a nemožno predpokladať ďalšie hromadenie nasledujúcich súdnych konaní vzťahu k nevykonateľnosti samotného výroku. Dodatočné dedičské konanie bude musieť prebehnúť bez ohľadu na to, či výrok zohľadňuje zákonnú domnienku o vyporiadaní BSM alebo nie, pretože aj po jej uplatnení bude nutné prejsť 1 zákonného podielu nebohého manžela.

9. Ďalšie vyjadrenia v konaní podané neboli.

10. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas (§ 362 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 až 361 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné (§ 355 až 358 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP) v rozsahu vyplývajúcom z § 379 CSP, z hľadiska odvolaním uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

11. Rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 31.07.2025 o 09,40 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 207. Miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli od 24.07.2025 do 01.08.2025 zverejnené na úradnej tabuli a tiež na webovej stránke odvolacieho súdu (§ 219 ods. 1 a 3, za použitia § 378 CSP).

12. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

13. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

14. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy riadne vyhodnotil podľa § 191 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie. Zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a neboli zistené žiadne porušenia procesných práv a ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

15. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP). Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie dáva odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom konania. Súd dostatočne a presvedčivo objasnil skutkový a právny základ rozhodnutia, nenechajúc pritom žiaden priestor pre vznik pochybností, prečo žalobu zamietol.

16. Odvolací súd sa stotožňuje so skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu, v zmysle ktorého v prejednávanej veci boli splnené všetky zákonné podmienky pre nadobudnutie sporných pozemkov do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela vydržaním dňom 24.09.1996.

17. Rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny v celom rozsahu a odvolací súd v celom rozsahu sa stotožňuje s jeho dôvodmi. V odôvodnení svojho rozsudku v súlade s § 387 ods. 2 CSP odvolací súd preto sa obmedzuje len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku, ako už vyššie uviedol.

18. V prejednávanej veci súd prvej inštancie vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania v neprospech žalovaného. Aj keď v odvolaní žalovaný rozporuje takéto vyhodnotenie dokazovania, podľa názoru odvolacieho súdu v posudzovanej veci súd prvej inštancie pre svoje skutkové zistenia vzal do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaných dôkazov a v jeho hodnotení dôkazov a poznatkov nie je logický rozpor, jeho úvaha nebola svojvoľná či neprimeraná, ale mala racionálny podklad vychádzajúci z predmetu sporu.

19. Na správnosti skutkových zistení a právnych úvah súdu prvej inštancie, ako ani na správnosti dôvodov napadnutého rozsudku nie je spôsobilé nič zmeniť ani podané odvolanie, v ktorom žalovaný len opakuje tie argumenty, ktoré uvádzal už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd prvej inštancie správne vypořiadal pri rozhodovaní vo veci. Odvolací súd reagujúc na odvolacie námietky žalovaného a na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku dopĺňa:

20. Predmetom konania je určenie, že parcely registra C KN č. 548/2014 - ostatné plochy o výmere 12 m², č. 548/13 - ostatné plochy o výmere 90 m², č. 1240/198 - orná pôda o výmere 34m² nachádzajúce sa v k.ú. C., obec C., M. D. - M., vytvorené GP č. 283/2021 z parcely CKN č. 548/2 zapísanej na LV č. XXXX, k.ú. C., obec C., okres Košice – okolie a parcela registra C KN č. 548/6 o výmere 34 m², ev. na LV č. XXXX v k.ú. C., okres Košice- okolie, obec Seňa (ďalej len sporné pozemky) patria v celosti v režime BSM do dedičstva po poručiteľovi K. B., nar. XX.XX.XXXX, zomrelom 22.04.2020, pričom k nadobudnutiu vlastníckeho práva malo dôjsť titulom vydržania.

21. Z vykonaného dokazovania v konaní vyplynulo, že štát rozhodnutím Okresného národného výboru Košice-vidiek, finančný odbor číslo Fin/4923/1986/Ba zo dňa 30.07.1986 prideliť K. B. a jeho manželke – žalobkyňu v 1. rade do osobného užívania na výstavbu rodinného domu pozemok parc. č. 517/3 o výmere 352 m², ktorý odvtedy nepretržite užívali. Rozhodnutím Okresného národného výboru Košice-vidiek, odbor územného plánovania a stavebného poriadku zo dňa 05.11.1986 pod č. ÚP.6065/86-Sb. bolo vydané žalobkyňu v 1. rade a jej manželovi stavebné povolenie v súlade s predloženou a úradnom schválenou dokumentáciou, ktorá tvorila neoddeliteľnú súčasť tohto rozhodnutia, pričom v tomto roku začali žalobkyňa v 1. rade s manželom budovať rodinný dom súp. č. 584. Pridelená parcela bola od roku 1960 trvalo oplotená bez zmeny polohy južnej hranice určenej týmto pôvodným oplotením, pričom uvedené bolo v konaní preukázané fotografiami z roku 1987, na ktorých možno vidieť oceľové stĺpiky medzi ktorými sa nachádzalo pletivo. V roku 1999 bola realizovaná obnova oplotenia oddelujúceho sporné pozemky užívané žalobkyňou v 1. rade s manželom od pozemkov užívaných otcom žalovaného, ktorý sa sám na uvedenom obnovení podieľal. Následne v roku 2000 vykonali žalobkyňa v 1. rade s manželom úkony smerujúce k zlúčeniu pridelených a odkúpených parciel a k zápisu ich vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, avšak z ňou iniciovaného zamerania domu geodetom J. K. N. zistili nadužívanie pridelenej parcely, keďže užívali i susediacu parcelu č. 519/2 v čase zamerania vo vlastníctve obci Seňa. V čase od zamerania pozemku spolu s rodinným domom žalobkyne v 1. rade a jej manžela a podaniu návrhu na vklad do katastra nehnuteľností (od mája r. 2000 do júla r. 2000) došlo k zápisu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech E. L. – otca žalovaného ku časti parcely č. 519/2 titulom vydržania, ktorá časť bola následne pripojená k parcele č. 548/2.

22. V prejednávacom prípade nebolo sporné, že žalobkyňa v 1. rade a jej nebohý manžel sporné pozemky dlhodobo, viac než 10 rokov užívali pokojne, bez toho, aby užívanie niekto namietal. Spornou bola dobromyseľnosť žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela, že nadobudli právo osobného užívania a následne aj vlastnícke právo k celému oplotenému pozemku a teda i k sporným pozemkom.

23. Držba je faktický stav, pri ktorom má držiteľ vec vo svojej moci, užíva ju a požíva plody a úžitky z nej, disponuje ňou, prípadne vykonáva činnosť, ktorá pripúšťa opätovný výkon.

24. Ustanovenie § 134 ods. 1 a 2 OZ upravuje vydržanie ako osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva. Vydržanie vlastníckeho je jeho nadobudnutie kvalifikovaným spôsobom - držby veci, vykonávanej po zákonom stanovenej dobe. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym.“(vid' uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/30/2010).

25. Vo všeobecnosti pod oprávnenou držbou treba rozumieť faktické ovládanie veci (vykonávanie práva) spojené s vôľou nakladať s ňou ako so svojou v dobrej viere, že držiteľovi táto vec patrí. Skutočnosť, či držiteľ je dobromyseľný, treba vždy hodnotiť objektívne a nielen z hľadiska osobného presvedčenia držiteľa veci. Je treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobrú vieru treba chápať ako presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si prisvojuje určitú vec. Ide teda o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo osebe nemôže byť predmetom dokazovania. Možno o ňom usudzovať len z okolností, za ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí, musí byť preto podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo, a to nielen pri vstupe do držby, ale po celú vydržaciú dobu, dôvodné.

26. Pokiaľ ide o vstup do držby a dobromyseľnosť, titulom vstupu do držby môže byť platný titul, domnelý právny titul, ale aj ospravedlniteľný omyl. Pokiaľ ide o vydržanie časti parcely, ak sa nadobúdateľ nehnuteľnosti chopí držby časti parcely, ktorú nekúpil rep. nenadobudol na základe iného právneho titulu, môže byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom aj tejto časti. Jedným z hľadísk pre posúdenie ospravedlniteľnosti chyby držiteľa je v takomto prípade aj pomer plochy kúpeného a skutočne držaného pozemku. Otázka, či držiteľ veci bol v dobrej viere, nie je otázkou skutkovou, ale právnou. V bežnom živote dochádza často k tomu, že hranice pozemkov vymedzené hranicou užívania, sa nezhodujú s hranicami parciel, teda takých pozemkov, ktoré sú evidované v katastri nehnuteľností v podobe parciel, ktoré majú geometrické a polohové určenie a sú zobrazené v katastrálnej mape a označené parcelnými číslami. K nesúladu dochádza aj tak, že držiteľ ktorý kúpil pozemok, sa omylom chopí na základe kúpnej zmluvy i časti (prípadne i celého) susedného pozemku, ktorý v skutočnosti nekúpil, v omyle, že ide o časť jeho pozemku. V tomto prípade je tu domnelý (putatívny) titul, o ktorý sa držba opiera, a to kúpna zmluva, zakladajúca vlastníctvo ku skutočne kupovanému pozemku. K tomu, aby bolo možné držbu považovať za oprávnenú, je potrebné posúdiť, či omyl držiteľa, ktorý viedol k uchopeniu držby, bol ospravedlniteľný.

27. Judikatúra vychádzajúca z prezumpcie dobrej viery držiteľa, pripúšťa oprávnenú držbu v prípade, že sa držiteľ chopí i (časti) susedného pozemku, ktorý v skutočnosti nekúpil resp. nenadobudol na základe iného právneho titulu. Oprávnenú držbu nemožno podľa okolností výnimočne vylúčiť ani v prípade, že výmera držaného susedného pozemku dosahuje až 50% výmery skutočne kúpeného pozemku, za úplne výnimočných okolností aj viac. Z pohľadu dobrej viery držiteľa významná je aj skutočnosť, ak skutočný vlastník pozemku po celú dobu držby nedal najavo svoj nesúhlas a nebránil svoje vlastnícke právo. To nasvedčuje záveru, že ani on nepredpokladal, že sused drží časť jeho pozemku. Ak sú dané uvedené skutočnosti, potom možno dobrú vieru držiteľa vylúčiť len v prípade, že sú tu okolnosti, z ktorých vyplýva, že držiteľ vedel alebo musel vedieť, že drží cudzí pozemok (jeho časť). Naopak, dobrú vieru držiteľa nevyklučuje, že si nenechal nadobudnutý pozemok odborne vymedziť (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo 2451/2011).

28. Ak sa nadobúdateľ spolu s pozemkom, ktorý nadobudol do vlastníctva, ujme i držby časti susedného pozemku, neznamená to bez ďalšieho, že koná v nepoctivom úmysle. Samotná nedbalosť držiteľa totiž

držbu v nepoctivom úmysle nezakladá nakoľko je nutný nepoctivý úmysel držiteľa. Ak však okolnosti prípadu sú také zjavné, že priemerný človek pri bežnej starostlivosti a opatrnosti musí bez pochybností poznať, že sa ujíma držby pozemku o výrazne väčšej rozlohe, než aký nadobudol, potom možno urobiť záver o nie poctivom úmysle nadobúdateľa. Nestačí tu však obyčajný omyl držiteľa, hoci aj inak neospravedlniteľný, situácia musí byť taká, že treba urobiť záver o tom, že o rozdiel vedel, resp. vedieť musel, pričom treba vždy prihliadať na individuálne okolnosti každého prípadu. Ak bol pomer výmery nadobudnutého pozemku s pozemkom, ktorého držby sa držiteľ bez právneho dôvodu chopil (susedným pozemkom) tak veľký, že držiteľovi muselo byť nepochybne jasné, že drží viac, než nadobudol (výmera takto držaného pozemku dosahovala spravidla výrazne viac ako 50 % výmery pozemku kúpeného alebo inak nadobudnutého), potom, ak neboli dané okolnosti výrazne svedčiace v jeho prospech (napr. sporný pozemok bol od nepamäti priplotený k pozemku právnych predchodcov držiteľa a s nimi ako rodinnými príslušníkmi používaný, pričom prístup naň bol možný len z usadlosti držiteľa, išlo o pozemok nepravidelného tvaru v neprehľadnom teréne, alebo držiteľ bol do omylu uvedený znalcom, jeho výmera nebola v zmluve uvedená) jedná sa o držbu nadobudnutú v nepoctivom úmysle. Treba tiež zvážiť, prečo skutočný vlastník nehnuteľnosti proti držbe po dobu 20 rokov nezasiahol. Vždy bude záležať na komplexnom a individuálnom posúdení veci. (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 10. 05. 2023, sp. zn. 22 Cdo 2307/2022).

29. V prejednávanom spore bola vyvodzovaná dobrá viera žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela, že im sporné pozemky patria, a teda titul vstupu do oprávnenej držby, z rozhodnutia o pridelení uvedeného pozemku do osobného užívania za účelom výstavby rodinného domu a z dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku, na základe ktorých užívali i prihradené sporné pozemky vychádzajúc z geometrického planú č. 244-3602-426/85 z 15.09.1985, v ktorom sa uvádza, že nové hranice boli v prírode označené „železnými rúrkami, plotom“, pričom v čase vstupu do užívania sporných parciel a svojho pozemku žalobkyňou v 1. rade a je manželom sa na nich nenachádzal žiadny iný plot. Vychádzajúc z existencie tohto práva osobného užívania aj ku dňu 01.01.1992, od tohto momentu užívali sporný pozemok v domnení, že sa toto ich právo transformovalo na právo vlastnícke a že sa teda zo zákona stali bezpodielovými spoluvlastníkmi i sporných pozemkov. Od 01.01.1992 teda žalobkyňa v 1 rade a jej nebohý manžel užívali sporné pozemky v dobrej viere, že im vlastnícky patria, v tejto držbe neboli nikým rušený a táto držba nebola spochybňovaná a vykonávali vo vzťahu k sporným pozemkom všetky práva, ktoré im ako vlastníkom patrili v zmysle § 123 OZ, t. j. pozemky držali, užívali ich, riadne ho obhospodarovali a požívali plody a úžitky z nich. Tento stav trval až do roku 2000, kedy sa dozvedeli, že užívajú i sporné pozemky v tom čase vo vlastníctve obce Seňa. Vzhľadom na skutočnosť, že v tom čase už uplynula 10 ročná vydržacia doba, t. j. dňom 24.09.1996, bolo toto zistenie bez právneho významu a nemalo za následok prerušenia plynutia desaťročnej premlčacej doby.

30. V predmetnom konaní boli sporné parcely dlhodobo od roku 1960 prihradené oplotením (oceľové stĺpiky spojené pletivom) k pozemku, ktorý od uvedeného roku užíval otec žalobkyne v 1. rade a následne bol žalobkyňou v 1. rade spolu s jej manželom pridelený do osobného užívania a ktoré ako jeden celok nerušene užívali až do roku 2018. Predmetné oplotenie, ktoré prešlo v roku 1999 rekonštrukciou, avšak bez zmeny jeho polohy, do dnešného dňa tvorí južnú hranicu medzi pozemkami užívanými žalobkyňou v 1. rade (t.j. pozemky vo vlastníctve žalobkyne v 1. rade a sporné pozemky) a pozemkami užívanými žalovaným. V prospech dobrej viery žalobkyne a jej nebohého manžela ako správne uviedol súd prvej inštancie, svedčí aj to, že nadobudnutý a držaný pozemok tvorí ohradený ucelený celok a skutočný vlastník sporných pozemkov, t.j. v čase plynutia vydržacej doby obec Seňa a ani následný vlastník, t.j. otec žalovaného a neskôr žalovaný nedali až do roku 2018 najavo svoj nesúhlas, nebránili si svoje vlastnícke právo, čo nasvedčuje záveru, že ani oni nepredpokladali, že žalobkyňa v 1. rade a jej nebohý manžel drží i časť ich pozemku.

31. V tejto súvislosti nemožno opomenúť skutočnosť, že otec žalovaného sa podieľal na rekonštrukcii predmetného plotenia v tom istom roku (1999) ako nadobudol vlastnícke právo k časti parcely č. 519/2 titulom vydržania. Z uvedeného možno vyvodiť, že ani otec žalovaného, napriek užívaniu a následne i vlastníctvu susediaceho pozemku, nemal vedomosť o nesprávnej polohe oplotenia, a teda o nadužívaní sporných pozemkov žalobkyňou v 1. rade a jej manželom a to ani 3 roky po uplynutí vydržacej lehoty u žalobkyne v 1. rade a jej manžela. V tomto kontexte preto nemôže obstať argumentácia žalovaného o rešpektovaní faktického stavu oplotenia a užívania sporných pozemkov rodinou žalobkyne v 1. rade

zo strany jeho otca len z dôvodu nenaštrbenia vtedy korektných susedských vzťahov. Odvolaciemu súdu sa javí nepravdepodobné, aby rodina žalovaného majúca vedomosť o prihradení sporných pozemkov k pozemkom rodiny žalobkyne v 1. rade až do roku 2018 nevyvinula žiadne kroky smerujúce k zosúladieniu faktického stavu s právnym stavom, najmä za situácie plánovanej stavby ich rodinného domu, ktorý začali budovať v roku 2001.

32. Súd prvej inštancie dostatočne skúmal dobromyseľnosť žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela počas plynutia vydržacej doby a v konaní neboli preukázané okolnosti vedúce k záveru o ich nedobromyseľnosti počas týchto 10 rokov. Návrh kúpnej zmluvy na odkúpenie sporných pozemkov, na ktorú poukazuje žalovaný, bol vypracovaný pôvodným právnym zástupcom žalobkyne v 1. rade až dňa 11/2020, t.j. po viac ako 24 rokoch od uplynutia vydržacej doby, a preto ako správne konštatoval súd prvej inštancie, táto neskoršia skutočnosť nemôže spochybňovať ich dobromyseľnosť v čase plynutia vydržacej doby. Žalobkyňa v 1. rade v podanej žalobe uviedla, že o tom, že s manželom užívajú nie len pridelenú parcelu ale aj susednú parcelu č. 519/2 sa dozvedeli až v roku 2000 po nimi iniciovanom zameraní ich pozemkov rodinného domu, pričom žalovaný uvedené tvrdenia nespochybnil.

33. V podanom odvolaní žalovaný v podstatnom poukázal na viaceré objektívne existujúce skutočnosti (bližšie konkretizované v bode 5. tohto rozhodnutia) namietal, že žalobkyňa v 1. rade a jej nebohý manžel nemohli byť vzhľadom na rozsah odchýlok medzi evidenčným a reálnym stavom spočívajúcich v tvare, rozmeroch a vzájomnom pomere výmer pozemkov a tiež v nadväznosti hraníc pozemkov objektívne presvedčení o tom, že im patrí právo osobného užívania k sporným pozemkom. Žalovaný v konaní ako aj v podanom odvolaní tvrdil, že žalobkyňa v 1. rade a jej manžel nemohli byť objektívne presvedčení o správnosti zamerania ich pozemku, a teda nemohli byť dobromyseľní, nakoľko do osobného užívania dostali parcelu s par. č. 517/3 o výmere 352 m², pričom podľa reálneho stavu má ich pozemok výmeru 781 m², t.j. 611 m², ktoré už žalobkyňa v 1. rade vlastní + žalobou požadovaných 170 m², čo je o 221% väčšia výmera. Vzhľadom uvedenú odchýlku vyše 200% považoval judikatúru a súdnu prax, na ktorú poukázal súd prvej inštancie za nepoužiteľnú.

34. Uvedenú argumentáciu žalovaného považuje odvolací súd za nesprávnu, nakoľko pri svojom výpočte berie do úvahy výmeru všetkých žalobkyňou v 1. rade užívaných pozemkov t.j. nie len pridelených ale i pozemkov nadobudnutých iným titulom, avšak judikatúra a ustálená súdna prax sa týka prípadov, v ktorých nemožno vylúčiť ospravedliteľný omyl, a teda dobromyseľnú držbu, za situácie kedy výmera držaného pozemku dosahuje až o 50% výmery pozemku kúpeného, v tomto prípade prideleného do osobného užívania žalobkyňi v 1. rade a jej manželovi. Žalobkyne sa podanou žalobou domáhajú vydržania sporných pozemkov v celkov výmere 170 m², ktorá predstavuje 48% z výmery 352m² pridelennej parcely č. 517/3. Vyššie uvádzané závery vyplývajúce z judikatúry a súdnej praxe preto možno aplikovať aj na prejedávaný prípad.

35. Vo vzťahu k ďalším žalovaným uvádzaným objektívnym skutočnostiam, pre ktoré žalobkyňa v 1. rade a jej manžel nemohli byť objektívne presvedčení o správnosti zamerania ich pozemku odvolací súd uvádza, že túto argumentáciu založenú na porovnávaní "reálneho stavu" prideleného pozemku (pravdepodobne vychádzajúc z geometrických plánov z roku 1985 a 1986) a dnešného evidenčného stavu v katastri nehnuteľností považuje za irelevantnú, nakoľko v dobe plynutia vydržacej doby (1986-1996) neexistoval stav, ktorý žalovaný prezentuje ako relevantný pre posúdenie omylu žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela ako neobjektívneho. Nemožno totiž porovnávať aktuálne evidované hranice pozemkov s hranicami, ktoré v rozhodnom období neexistovali.

36. V ďalšom žalovaní v napadnutom odvolaní namietal nevykonateľnosť napadnutého rozsudku dôvodiac, že hmotnoprávny stav, určenia ktorého sa žalobkyne podanou žalobou domáhali, už neexistuje a nemožno ho už ani dosiahnuť, nakoľko majetok nezahrnutý do pôvodného vyporiadania BSM je vyporiadany ex lege podľa § 149 ods. 4 a 5 OZ.

37. Pri určovacej žalobe v zmysle 137 písm. c) CSP môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú a ani do budúcnosti (viď rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo/32/1998, sp. zn. 2Cdo/131/2006 a sp. zn. 8Cdo/156/2018). Uvedené platí aj pri žalobách dedičov, ktorými žiadajú o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva, keďže túto formuláciu petitu je potrebné vykladať po obsahovej stránke tak, že aktuálny stav (v čase vyhlásenia rozsudku) je ten, že vec ešte nebola ako dedičstvo

prejednaná a stále môže (má) byť ako dedičstvo prejednaná. V konaniach o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, je potrebné posudzovať výlučne stav vlastníckeho práva k momentu smrti poručiteľa

38. V prejednávanej veci z obsahu žaloby, z opisu skutkových okolností v nej vyplýva, že sporné nehnuteľnosti mali nadobudnúť žalobkyňa v 1. rade s jej toho času už nebohým manželom, do bezpodielového spoluvlastníctva za trvania manželstva. Bezpodielové spoluvlastníctvo žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela K. B. zaniklo jeho smrťou a predmetom konania je tak určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne v 1. rade a jej nebohého manžela, teda ide o určenie stavu vlastníckeho práva k momentu smrti K. B..

39. Ak zaniklo manželstvo poručiteľa jeho smrťou, vyporiada sa BSM v konaní o dedičstve po poručiteľovi, v ktorom sa určí, čo z majetku patrí pozostalému manželovi a čo patrí do dedičstva, teda civilný súd nie je oprávnený určiť, že predmetom konania je celok resp. 1/1, keďže druhá polovica patrí žalobkyni v 1. rade z titulu BSM. To je oprávnený určiť iba súd v rámci dedičského konania. Žalobkyne ako dedičia po poručiteľovi, ak chceli dosiahnuť, aby sporná nehnuteľnosť po tom, čo dôjde v dedičskom konaní k vyporiadaniu BSM, bola predmetom dedenia (a teda ku ktorej by potenciálne mali mať ako zákonní dedičia svoj dedičský nárok), ani nemali inú možnosť, ako podať takúto žalobu. Z obsahu žaloby je jasné, že žalobkyne tvrdia, že sporná nehnuteľnosť patrila ku dňu smrti do BSM poručiteľa a žalobkyne v 1. rade, ktoré BSM poručiteľovou smrťou zaniklo a ako na nehnuteľnosť v tomto režime chcú, aby sa na ňu v dodatočnom dedičskom konaní po poručiteľovi nahliadalo.

40. V tej súvislosti odvolací súd odkazuje na závery uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/185/2023 zo dňa 28.02.2024, v ktorom sa zaoberal riešením otázky, či sa dedičia poručiteľa môžu domáhať určenia, že vec patrí do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov a či môžu mať naliehavý právny záujem na takejto určovacej žalobe. Najvyšší súd v uvedenom uznesení uviedol, že určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, ale i v tomto smere sú judikované výnimky. Prípustná je teda žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria už do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov, čo je obdobou žaloby o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci, resp. že určitá vec patrí do dedičstva. Vo vzťahu ku skúmaniu naliehavého právneho záujmu, najvyšší súd uviedol, že súd posudzuje, či je podaná žaloba vhodným procesným nástrojom ochrany práv žalobcov, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snád' nevyvoláva zbytočné súdne konanie. Vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci pred najvyšším súdom dovolací súd konštatoval, že takouto žalobou sa v prejednávanej veci dosiahne odstránenie spornosti práva a že podaná žaloba je vhodne zvoleným procesným nástrojom na určenie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam.

41. Odvolací súd vychádzajúc z vyššie uvedených záverov Najvyššieho súdu SR uzatvára, že podaná žaloba v tu prejednávanej veci je vhodným nástrojom na odstránenie spornosti práva, žalobkyne majú naliehavý právny záujem na tejto určovacej žalobe, pretože vyporiadanie BSM je možné iba v dedičskom konaní, v ktorom súd určí, čo patrí do dedičstva po poručiteľovi a čo patrí do výlučného vlastníctva pozostalého manžela a následne vyporiada dedičstvo. Odvolacia námietka žalovaného o nevykonateľnosti výroku napadnutého rozsudku je preto nedôvodná.

42. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov, ako aj z dôvodov uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku, mal odvolací súd zato, že súd prvej inštancie v napadnutom výroku I. rozhodol vecne správne. Preto napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, vrátane závislého výroku o trovách prvoinštančného konania (výrok II.).

43. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bol žalovaný neúspešný, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania a vznikla mu povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania úspešným žalobkyniam. Žalobkyne majú preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

44. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie n i e j e prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).